

Joris Luyendijk over bewegende markten

Joris Luyendijk is schrijver, journalist en antropoloog en was Midden-Oostencorrespondent van 1998 tot 2003 waar hij zijn eerste bekende boek *Het zijn net mensen* op baseerde. Hij was van 2011 tot 2014 blogger bij De Guardian over de financiële wereld van de Londense City. Over die periode schreef hij *Het kan niet waar zijn: onder bankiers*. Tijdens het afgelopen jaarcongres was hij één van de sprekers. Voor De Actuaris ging hij in op een aantal vragen van de redactie.

In uw boek 'Het kan niet waar zijn' stelt u dat banken die ervoor zorgen dat de economie goed functioneert, tegelijkertijd de wereld net zo hard in de afgrond kunnen laten storten. Is dat ook mogelijk bij verzekeraars?

"Sterker nog, bij de crash van 2008 speelden de verzekeraars van AIG een sleutelrol. Die creëerden een 'false sense of security' door al die rotzooi te verzekeren, zodat iedereen dacht dat er geen counter party risk was. Het is treffend hoe verzekeraars, en advocaten, buiten schot zijn gebleven bij de schuldvraag over de crash."

Is dat ook mogelijk bij pensioenfondsen (mede vanwege de omvang van het belegd vermogen)?

"Bij de crash van 2008 had je te maken met een acute vertrouwenscrisis tussen financiële spelers omdat men niet zeker was van de financiële gezondheid van banken. De vraag is dan dus of pensioenfondsen in staat zijn zo'n acute vertrouwenscrisis te genereren. Ik zou zeggen: moeilijk om te zien hoe, maar laten we niks uitsluiten. We zijn eerder onaangenaam verrast."

Is de governance in Nederland voor pensioenfondsen en verzekeraars goed geregeld?

"Ik zou het niet weten. Ik heb de zakenbanken in de City onderzocht, en kreeg nadien veel brieven en mails van mensen in de Nederlandse financiële sector dat 'je zo'n boek ook over ons zou kunnen schrijven'. Kern van die brieven en mails was dat met alle verschillen tussen NL en de City de perverse prikkels uiteindelijk vergelijkbaar zijn."

Het begin van de kredietcrisis ligt ruim 10 jaar achter ons. Wat hebben wij geleerd? Wat zijn we al weer vergeten?

"Bij de crash lag de vierkante meter prijs in Amsterdam op iets van vijfduizend euro. Na de crash zei iedereen: dat was ook belachelijk, hoe konden we ooit denken dat dat zo kon doorgaan? Nu zitten we op iets van zesduizend euro. Bubbels verblinden, want het voelt en werkt als gratis geld. Wie wil dat nu niet? Verder hebben de bankiers geleerd dat ze nooit de gevangenis in gaan, wat ze ook uithalen."

Ligt een nieuwe (vertrouwens)crisis op de loer?

"Altijd, dat is de kern van het kapitalisme. En ook zijn kracht. Crashes zijn goed in de zin dat ze dood hout weggappen op een manier die een centralistische overheid nooit zou kunnen. Het punt nu is veeleer dat we ons zulke crashes niet meer lijken te kunnen permitteren. Dus gaan we alles doen om de pijn uit te stellen; geld bijdrukken, rente naar nul enzovoort. Maar zo krijgt de creative destruction geen kans, en krijg je steeds meer moral hazard."

Wat vindt u van de belangstelling van private equity ondernemingen voor Vivat? Is dat een bovengemiddeld risico of een geweldige opportunity?

"Als het goed is, dan is een bovengemiddeld risico zowel een mogelijkheid op enorme winsten als enorme verliezen. Dat is het idee van een functionerende markt, toch?"

Wat vindt u van de ontwikkeling van Big Data voor het verzekeringsbedrijf? Welke kansen ziet u?

"Iedere sector is anders, maar in de nieuwsmedia is de digitalisering tamelijk desastreus geweest. Maar dat komt vooral omdat iedereen aanbieder is geworden, op sociale media, waardoor traditionele media hun definitiemacht kwijt zijn. Op verzekeringsgebied zie ik dat minder snel gebeuren. Maar dat jullie binnenstebuiten worden gekeerd en een hoop privileges op de schop gaan, is voor iedereen buiten de sector duidelijk."

Wat is uw beeld van actuarissen? Bent u bekend met actuarissen? Zo nee, hoe komt dat en wat doen wij dan niet goed? Zijn actuarissen volgens u in beweging?

"Jullie zijn nerds! Ik ben ook een nerd, alleen niet numeriek maar verbaal en analytisch. Ik ben dol op nerds want ze willen weten hoe iets zit, in plaats van meebewegen met de kudde. Wij zijn ernstig in de minderheid terwijl de mensheid toch echt afhankelijk is van ons, want iemand moet het nog snappen."

Heeft u vertrouwen in actuarissen of zijn zij net zo kwetsbaar als bankiers in 2008?

"Iedereen is kwetsbaar. Het punt is niet zozeer of actuarissen tegen mij liegen, maar of ze tegen zichzelf liegen. Snappen ze het werkelijk allemaal nog? Tweede vraag is of de mensen boven de actuarissen die de beslissingen nemen, dit doen op inhoudelijke gronden of niet, en of zij worden geprikkeld het lange termijn belang van de samenleving zwaar te laten wegen."

Zou u actuaris geweest kunnen zijn?

"Ik houd erg van het interviewen van mensen, en achterhalen hoe zij denken dat de wereld in elkaar zit. Dat is een eigenschap die ik bij actuarissen weinig ben tegengekomen. Maar ik ben heel blij dat jullie bestaan!" ■